

„Soča“

izhaja vsak petek o poldne in velja s prilogo „Gospodarski List“ vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom posljiana:

vse leto	gld. 440,
pol leta	220,
četrt leta	110.

Za tuge dežele tolko več, kolikor je večja postnina.

Delavcem in drugim manj premožnini novim naročnikom naročino znižano, tako se oglaša pri upravnistvu.

„Frizer“ izhaja vsakih 14 dñj vsek drugi tork in velja za celo leto 80 kr.

„Gospodarski List“ izhaja in se prilaga vsak mesec v obsegu 16 strani. Kadar je v petek praznik, izideta lista že v četrtek.

SOČA

(Izdaja za deželo)

Izdajatelj in odgovorni urednik Andrej Gabrček.

— „Bog in narod!“ —

Tiska „Goriška Tiskarna A. Gabrček“ (odgovoren Josip Krmpotić).

Naše železnice.

II.

V zadnji stvilki smo omenjali ob kratek znameniti članek inženirja Karla Büchelena v dunajskem strokovnem listu „Das Handels-Museum“ z. dn. 11. 1. m., v katerem zopet odločeno in s prepričevalno besedo zagovarja predelsko železnico. — Prekratki smo bili zadnjic, zato se danes vrnemo k temu članku.

To storimo toliko raje, ker je uprašanje o predelski železnici priso zadnji čas zopet na dnevni red, a vseh nas bodi skrb, da se ohrani na površju in da konečno tudi zmaga. Delajmo in upajmo, kajti stivilo prijateljev raste od dneva k dnevu, to pa celo v takih krogih, kjer bi jih ne bili pričakovali še pred par leti. — V kratkem sprejme presviti cesar veliko deputacijo zastopnikov naših občin v Šoški dolini, ki bo prosila naklonjenosti predelski železnici; pozneje se deputacija predstavi tudi raznim ministrom. Par dni potem pride na Dunaj še neka druga deputacija iz severnejših planinskih dežel, ki bo prosila za železnico čez Turje s podaljskom čez (skozi) Predel po Šoški dolini v Gorico. — Inženir Büchelen je torej zelo ustregel tem deputacijam s člankom v tem uplivnem strokovnem listu.

Inženir Büchelen je že dobro znan borilci za predelsko železnico; napisal je že ogromno razprav in člankov in imel je že lepo stivilo predavanj pred imenitno gospodo v prid tej železniški progiki bi bila neprečasnije važnosti za našo krasno Šoško dolino. Da je napisal ta zelo obrisni članek, povod je brez dvoma deputacija s Kranjskega, ki je pred par tedni prosila za znanovo železniško čerto Divača-Ljubljana-Čelovec. Zato je pa glavna ostalna napravljena proti izraženim željam one deputacije; rečeno progo pobija takó neoporečeno, da bi bila škoda časa, ako bi mu kdo skušal ugovarjati:

Büchelen sicer sam pové, da je vedno manj zagovornikov železniškega načrta Divača-Loka. Veliko jih je, ki so to misel kar popustili, ali vendar niso še prestolji v labor pristašev predelske železnice. Na mestu te se iznasi neko srednjo pot, ki naj bi združila pristaša oba strank, namreč železniško Ristrica (v Rožni dolini na Koškem)-Javornik-Sv. Lucija-Gorica; ta naj bi se potem zvezala s Trstom čez Dol po Narežine.

Ali Büchelen pobija to čerto prav

P o d l i s t e k.

Večni žid v Zagrebu

7

Tri dni tuge in nevolje.

Spisal Šenoc, prevel J. F.

Patentes.

V istem času se je čula beseda, ki se je glasila konstitucija ali ustanova, in ta beseda si ni bila se popolnoma uglasila pot, t.j. zgodilo se je, kar se v našem državno-pravnem jutru pravi: prišlo nam je zopet solnce! — Ali Bože, kaka čudesna se ne zgodé; ali Bože, kaka čudesna se pa se zgodé; ustanove morajo povedati, in deloma tudi ne jo, ker — § 65. k. z.; uho se jih ne more nasišati, in kakšno tudi noče, posebno pa brez obzira na narodnost; oko se jih more nagledati, posebno ker so manogim v naši vasi ta čudesna pravi ten; pa niti jih ne more pojmiti, posebno ona, ki ni vajena slišati bajke o ustanovi, katero smo brez tega profukali leta 1848.

Coronini je odšel, ker po pravu izredne kraljevine ni mogel biti hrvatskim baronom; pokojni ravnatelj zagrebške gimnazije je zapustil Zagreb, ker ga, kakor „vernega sina majke Slave“, potrebujejo bratje Slovenski, katerimi prevaja, kakor slišimo, Šenoc v slovenščino; mesto orla namesti se na akademijo zopet stari kameni grb izredne kraljevine, kateri je „Consulitus Jarz et Premer“ faktično ležal v blatu; bratje

odločeno, ker bi bila daljša in dražja. Njegov račun kaže te stvilke:

31 km. železnični poti Rožni dolin	3,500,000 gld.
31 km. železnični poti Karavanki	17,500,000
95 km. železnični poti Bohinj-S. Luc.	35,000,000
skupaj 46,000,000 gld.	

s podaljskem čez Dol do Narežine pa celih 51 milijonov gld.

Ti ogromni stroški, pravi B., so oplasili tudi dosedanje zvesto zagovornico rečene železnice, trgovinsko zbornico v Lincu, da se je obrnila do deželnega zbora gornjeavstrijskega, naj ta naprosi visoko vlado, da bi pri presojevanju raznih načrtov vzela poštev tudi predelsko železnico. Deželni zbor je soglasno sprejal tako resolucijo v seji 25. januarja.

Büchelen zelo hvali to resolucijo. Pravi, da je zelo umestna in učinkljiva, kajti težko bi se mogel odločiti veden človek za to ali ono železniško čerto, dokler ni tudi predelska proga načineno proučena po novodobnih temeljih in ni za njo novega predstnika, kajti načrti pred 25 leti so pač že zelo zastarali.

Na to primerja predelsko z bohinjsko čerto in pride do sklepa, da bi veden predelska železnica s podaljskem čez Dol le 30 mil. gld., dočim bi bohinjska požrla 51 mil. torej več celih 21 milijonov gld. Ta razloček je veden pomislika, kajti z njim bi se dalo narediti veliko dobrega. Ako bi vlada, pravil, žrtvovala teh 21 mil. za zgradbo krajevnih (tokuhnih) železnic, bi prizadeti kraji zložili za nje gotovo drugih 30 do 40 mil., a sto sveto bi zgradili lahko do 1200 km. krajših železnic, kar bi pač bilo državi in prebivalstvu v nepreračunljivo korist; ljudstvo bi si opomoglo in s tem bi rasli tudi dohodki davkov.

Kot glavno železnico, od katere se predelska železnica imenuje le kot podaljsko do morja, imenuje seveda ono čez Turje (gorovje v severnem delu Koškega in na jugu Soinigranskega). Vendar je B. imenja, da ta železnica se lahko zgradi še predno se merodajni krogi zjednijo za predelsko ali bohinjsko železnico, kajti ohe bi lahko služile kot podaljske do morja — v prvi vrsti seveda predelska. Vendar naglaša že B. sam, da se že tako ohlaja odločenje za bohinjsko železnico, kajti lanskop merjenje od strani ministerstva je bajejo dalo tako neutodne uspehe. Sicer pa so zdaj, kakor govorijo naša zaupna poročila izza dobro ponavljenih kulis, kako neugodni časi vsakemu namernovanemu železniškemu podjetju. Trgovinski minister grof Wurmbraud se rad pobaha z naslovom „očeta izkotnih železnic“, ali mož

je pozabil, da je zdaj avstrijski minister in ne „deželni oče“ stajerski. Tudi je takó strasno zažljubljen v ozkotorne železnice, da ne spozni svoje znote vključno jasnim ugovorom od vseh strani, kajti te železnice se pokazale svojo nepraktičnost povsem jasno v teku zadnjih let. Ljudje se jih niti ne poslužujejo, ker jim izzročajo preveč stroškov z vedenim nalačanjem in razkladanjem blaga, kajti malo vozov in teh železnic ne morejo voziti po železnicah z normalnim tirom in je treba torej blago vselej prelagati.

Büchelen olžaljuje dalje, da so Tržačani zelo mrzli nasproti temu važnemu uprasanju in da se tamkaj se do zelj niti ustanovil poseben odbor, ki bi se potezal za najugodnejšo zvezo Testa z notranjimi deželami. Edino trgovska zbornica je deloma naključenja predelski železnici, mestni zastop na tej je nasproten in dela se vedno za železnično D i v a c a - L o k a. — kaj tako? Naš zelo merodajen vir pravi, da mestni očetje namenoma pospešujejo tisto zvezo z notranjimi deželami, o kateri so prepričani, da je najslabša in da se vsled tega nikdar ne zgradi. Oni ne merajo lesneje zveze z austrijskimi deželami! Veseli nas, da to prepričanje prodira tudi v višji krogu!

Konečno pravi B., da je tudi vlada (pa brez grofa Wurmbrauda) prece spremnila svoje stališče nasproti načvi zvezki s Trstom. Nova železnična zveza bi pa postala poseljno potrebljena tudi tedaj, ako bi se podržavila južna železnica, kajti Madjarji bi svoje proge te železnic zelo izkoristili v prospeli Reki in v skolo Trstu. Zaradi tega je pa dolžnost naše vlade, da oskrbi drugo progo, ki povsem onemogoči tako madjarsko tekmočenje.

S tem naj končamo za danes. Upamo, da smo došli jasno označili vsaj nekajtev nekaterih Böchelenovih razprave. O člankih v „Reichspost“ pa prihodnje.

Rodoljubne misli.

Iz peresa mladega, zelo mladega rojaka smo prejeli ta-le dopis:

Iz Ljubljane, 23. aprila. — Porocali ste že o našem potresu. To so vam bili grozni trenotki, katerih naj, Bog daj, nikdar več ne doživijo naša prevolnica. Da bi trajal sunek le nekaj sekund dalje — ne bi bilo danes več naše bele Ljubljane. Kak bi bil potem udarec vsem Slovenstvu! Ljudje so bežali iz hiš na pol nogi, bolnike, otroke so vlažili na prost — in mišili si moreno obupni položaj omih, ki so imeli katerega svojih dragih morda na smrtni postelji. Jeden častnik je gróze zblaznel. Ne moremo opisati vseh prizorov, vseh utisov! Jednega —

madjari dokazovali so nam, da mi nismo nihil prijatelji, naše županije so mnogo reprezentovali v „publico-politicis“, ne vem, koliko odgovora so dobile; naš sabor ni hotel vgrizniti v kiselo jabolko, pa vojaški glasbeni zbor mu je sviral začušnico — valjek; Čepulić je imel pasti pod preiskavo, ker se ni hotel klanjati prorokom Muhammedu; akademijo in vsečilišče imamo že — na papirju. Cevjni so se pretvorili v posavce, posavci se pretvarjajo v Schinnerlingovce po „Glasoniščem“ barometru; „dyrepine“ spremenile so se v surke rdečegajtanice, te pa v konservativne črnogajtanice; „Agramerica“ pravi, da bo kakor „neodvisen“ list branil slovenska prava; beletristična literatura se amnoži kakor detelina-trava po hladnem dežju; naši igralci igrajo v gledali samovaranemu železniškemu podjetju. Trgovinski minister grof Wurmbraud se rad pobaha z naslovom „očeta izkotnih železnic“, ali mož

samo: „Kraljevina Hrvatska“. No kaj boče ta črna polovica, kaj je bilo tu napisano? O večni Žide, kaj znači to? Da bi vedel, kaj e tu stalo, bi ti srce zazeble, oko bi ti se zasolzilo. In kaj je bilo tu? Dve besedi, dve mli besedi: „Kronland Kroatien“. Ali veš, kaj stc te dve besedi? Cela dolga kronika našega naroda, deset let po številu, izgubljen čas za narod; dve besedi ali tisoč strepenih strel, ki se parale nači siroti dušo; dve besedi, ki ste nam oropali mirne kroge; dve besedi, ki ste nam oropali naše nevolje in nevere mnogih naših sinov; dve besedi in evangelijske nemnosti, samovolje, robstva; dve besedi, ali matematični proizvod omih: naših 40.000 sinov, katerim se kosti belč po madjarskih pustah, pekó pod tajanskim sončem! Ali so strašna pota ljudske zgodovine!

V Benetkah je volka dvorana, v tej dvorani so slike vseh dober — ali na enem mestu ni slike: in zakaj? Tu je imel biti starek Marino Falieri; to črnilo je spominil stare beneške republike one dobe, ko se jim je urivala samovolja, gáze staro pravo naroda; to črnilo je tužen list v zgodovini Benečanov. A tudi ona njevredna dvorana, deska, ki se pomazana s črnilom, ona deska kraj Solle, je črni list v naši zgodovini. Ne bilo mu stopnje ne spomina!

No dokler jaz pomakam pero v krv nasega naroda, dokler po papirju rišem tužne jemajade, večnemu Židu ni bilo vec do črne deske; on ali vedel, da vendar smemo zopet krstili hrvatski, pa je misli

Oznanila

in „POSLANICE“ plačujejo se za petstopenje peti-vrst:

8 kr.	če se tiskajo 1 krat,
7	2
6	3

Velikrat — po pogodbi. — Za večje črke po prostoru.

Pozamično številke dobivajo se v tobakarnah v Nunske ulici v Šolski ulici, v Trstu pri Lavrenčiu nasproti velike vojašnice in pri Pipau v ulici Ponte delle Fuhr na 8 kr.

Dopisi posiljajo naj se uredništvo, naročnina in reklamacije pa upravnistvu „Soče“. — Neplačani pisem uredništvo ne sprejemajo. — Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo in upravnistvo je v Gospodski ulici 9.

najčiščija, najpoštenejša! Zato pa bi tudi moralni odsjet, bolj kakor prej, obsojati listo živogledo o ljubljanskem „liberalizmu“, oziroma „brezverstvu“, katero je še nedavno pregrošil neki list. Toda to le mognogred! Za Ljubljano je po potresu velika nevarnost, ker nekateri hibni ne bodo mogli več živati, da pride marsikatero posestvo v neprave ali celo židovske rok. Pozor na to! Pozor pa tudi na to, da slovenska večina v L razredu kaj ne trpi! Treba je krepko organizacije!

D O P I S I.

Iz Gorice. (Ukradeni, srobeni z vpon brestovski). — Človeštvo (ali vsaj kristjanstvo) nima umetnega glasbila, ki bi bilo tako v obsehu znano in povsed razširjeno, kakor je z vpon. Zvonove pozna meden in seljak, bogatin in sronjak, otrok in možak; zvonovi so novadni v velikih mestih kakor v osamej gorski vasi. In vendar, aki bi znali glasbilo govoriti, nobeno bi no imelo toliko potrebiti o človeški nevednosti kakor zvon. Razven poščišče ljudelovcev (zvonarjev) so ne bavili človeštvo z zvonstvom; redok je edok glasbenik, kateri bi vedel o bistvu zvona, kaj več kakor pripriječ zvon. Pri tej splošni nevednosti je torej prav naravno, da so eči skoro vsakdo sposobni, da smo sodili zvonove. Kake so take sodbe, to si lehkovo mislimo. Da se ocenjajo največje zvonske pokveke za najboljše zvone, to že ni več tako nenavadno. A neprjetno je pač to za prave zvonske mojstre, katerim osebna čast in splošvanje do umetnosti ne dopusčata, da bi zlorabili nevednost v tako umazano sebienost. Žal, da so li nezdravi odnosili ukoreninjeni tudi v našem ljudstvu na Goriskem. Pred nekimi dnevi sta me posetila zvonarja brata de Poli iz Vidna ter mi točila, kako težko je izlivati pošte zvone na našem slovenskem občinam, ki zahtevajo mahnito težo, a nizke glasove. Nasí slovenski bratje na Beneškem so neki pametnejši, vedot, da je treba zvonu za krepek, poln glas tudi primerne teže. Učimo se torej pri njih! Ne dajmo, da bi naši potomici poddedovavši

Sami smo krivi. — Št. 3. — Iz Trsta: „Nekti tržanski Slovenec iz odlične rodbine (ime se zamolimo) je poročil neko dražestno Goričanko, ki sicer prav lepo govori slovenski, a domači jezik v hiši je italijanski. — Ker mlada gospa nima staršev in se ni polnoletna, ji je sodišče postavilo varuhu — odličnega Slovence v Gorici. Ali naš tržanski odličnik je protestoval proti temu in prosil, naj sodišče imenuje varuhom — dr. Venutijsa, župana gorskega in znanega nasprotnika Slovencev. Tej želji je sodišče ustreglo z velikim veseljem. — Ako takô delo slovenski „odličnjaki“, kakô hotemo zahtevati od priprtega ljudstva, da se bo borilo za narodno enakopravnost?

Iz Podgorje smo prejeli pojasnilo k naši vestici „Pretep“, ki je bila objavljena v zadnji številki „S o ē“. To pojasnilo navaja, da je bil le jeden pretep in sicer na Veliko noč. Uzročili so ga pa nekateri mladeniči, ki so bili prisli k županu na dom prosit dovoljenje za ples. Ker jih je župan zavrnil, češ, naj pridejo v uradnijo, odšli so popravje laške pesmi v neko krēmo. Igrali so na kroglice; prigodi se, da je vrgel jeden kroglio čez ograjo v prostor sosednje krēme, kjer so se nahajali drugi gostje. Vsed vrzene kroglice nastal je preprič in nasi nadpolni mladiči so preskočili se čez ograjo v sosednjo krēmo, kjer so ranili delavec iz papirnice Antona Kermita iz Zalogi pri Ljubljani ter krēmarico Gomšček. Okrožno sodišče v Gorici preiskuje stvar. — To je prva posledica zlogasnih preprirov zastrupljanja sole. Hujškače bi trebalo zgrabiti in zapreti, potem bi nastal kmalu mir!

Iz Št. Mihela je prišel v naše uredništvo neki Slovenec-porotnik ter nam pokazal italijansko povabilo k poročnemu razpravam. Komentar temu ni potreben; ali govoriti bi treba o tem na drugem mestu. Taka brezobzirnost je že vredna najstrožega.

— Iši porotnik se nam je pritožil, da je dr. Graziadio Luzzatto krožil okolo naših porotnikov, izprašuje jih, ako umejo italijanski. Kakô pride ta žid do tolake smetnosti, tega pa mi res ne vemo!

V Sežani je bilo na velikonočni po nedeljek slavnostno odprtje spominske plošče po pokojnemu dolgoletnemu županu in deželnemu poslancu g. Rajmundu Mahorčiču. Ploščo je postavila hvaljena občina na občinski hiši; tudi trg pred njim se imenuje „Rajmundov trg“. — Odprtje se je vršilo ob 4. pop. Prvi je govoril starosta sežanskih občinskih zastopnikov, g. dr. Osterberg, ki je naglašal pokojnikove zasluge v prvih vrstih za sežansko občino, za kar ga občina hvaljeno odlikuje. Končal je svoj govor z vsklikom: Slava pokojniku! In občinstvo se je viharno odzvalo. — Na to je govoril se. kr. okrajni glavar g. grof Schaffgotsch, ki je v lepih besedah, v pravilih sloveneini, hvalil pokojnikovo izredno delavnost v splošni blagor in izročil ploščo v varstvo sežanski občini. — Na to so ognjegasci pod vodstvom g. dr. Rybáka desifirali pred zbrano gospodo in lepa slavnost ju končala. „Prim.“

Iz Bolec nam poročajo: „Naši tržani so priredili v torek velik banket v slov obči priljubljenemu novoimenovanemu in v Isto prelozenemu davorju g. Gregorju Šubiču. V Bolec je služboval kot priglednik 13 let; s svojim ljudomilnim občevanjem, s svojim iskrenim rodoljubjem in sodelovanjem v vsestranski blagor in v čast lepega našega trga pod Rombonom si je pridobil sreca vsega ljudstva. — Banketa se je udeležilo nad 50 slavilev; nekateri so prisli celo iz oddaljenih krajev, kakor preč. g. Fran. Kranjec iz Breginja, č. g. Simon Gregorčič iz Sedla, č. g. Val. Kragelj iz Trete itd. — Po političnih okrajih razdeljeno, voli lošinski okraj 47 volilnih mož, pažinski 72, poreški 64, koperski 90, puljški 45 in voloski 80. Vsak okraj voli 2 poslance. Ona stranka, katera dobí le jednega volilnega moža čez polevico, mora računati na zmago. Naši stranki je zagoljeno prejšnje stevilo poslancev, to je v okrajih: koperskem, voloskem, lošinskem in pazinskom. Torej ne zgubi nič.

Po političnih okrajih razdeljeno, voli lošinski okraj 47 volilnih mož, pažinski 72, poreški 64, koperski 90, puljški 45 in voloski 80. Vsak okraj voli 2 poslance. Ona stranka, katera dobí le jednega volilnega moža čez polevico, mora računati na zmago. Naši stranki je zagoljeno prejšnje stevilo poslancev, to je v okrajih: koperskem, voloskem, lošinskem in pazinskom. Torej ne zgubi nič.

Nasprotionik je zmaga gotova v poreškem okraju, ker so že dobili nadpolovično večino volilni mož. V puljškem okraju menda tudi zmaga, kajti le za volitev v Kanfanaru in Sanvincentih, kjer so zmagali, potrosili so 15.000 gld. Taka zmaga pa jim ne dela časti. Da so resnično z dežnarjem zmagali v Kanfanaru in Sanvincentih, potrjujejo razni dokazi.

Tako so nudili n. pr. kmetu Mariću, ki je to potrili v pričo vladnega komisarja na shodu v Smoljanih, 500 gld. naj se proda, kar pa ni hotel storiti. — V Buzetu so ponudili jednemu našemu cloveku in občinsku zastopniku 1000 gld. ako bi hotel agitirati za italijansko stranko, drugih 1000 gld. pa bi mu dali po slučajni zmagi; ker je pa isti kmet tudi zastopnik Franke „Slavije“, obljubili so mu 300 gld. na leto, ako bi zgubil službo pri banki. Mož je odbil to ponudbo in ostal zvest svojemu narodu. Resničnost tega se potrjuje z merodajne strani.

— Na shodu v Dekanih je bilo navzočih tudi nekaj Italijanov iz koperskega okraja. Jeden njih glavnih zastopnikov je javno in popolnoma odobraval delovanje Spinetiča in Laginja v Poreču in na Dunaju reki: „To so može, ki so v malo lelah več koristili našemu ljudstvu, kakor naša italijanska gospoda v 30 letih.“ Torej resnica prodira na dan!

— Voloski občinski zastop se je konstituiral dne 25. t. m. izvolivši si županom rodoljuba dra. Andreja Stangera.

— V voloskem političnem okraju v Hrisci na davorščini soli razpisano je mesto učitelje s slovenskim učnim jezikom. Prošnje je posiljati okr. sol. svetu v Volosko do 5 maja.

Ovaduštro je jedino orodje nasprotnikov. — „Il Piccolo della sera“ z dne 23. t. m. prinaša dopis o volilnem shodu v Dekanih. V tem dopisu imenoma navaja nekatere naše profesorje iz koperskega učiteljskega, ki so se shoda udeležili; zraven ovaja tudi dijake iz iste šole ter častito našo duhovščino. Proti potesorjem in dijakom kliče na pomoč šolsko oblast, proti duhovkam pa cerkevno. Torej po mnemu naših nasprotnikov, kupovali naše ljudi in trgovali z glasovi je dovoljeno, jednostavno udeležiti se kaksnega zborna pa ne. Taka je ciputsko nesramnost. Komentar glasi:

„Nesreča, ki je zadela mesto Ljubljansko, došla je do take moje, da mora vzbudit sotutno zanimanje vsake blage duše. (O, ironija! Stavec.) O Ljubljani, tem gnezdu Slovanov in središču širite propagande, ki je nevarna našemu narodnemu miru, se mi golovo ne moremo polvaliti; iz Ljubljane je izšla iskra, ki je provzročila požar narodnega boja v Istri in po naši okolici. Toda mesto, kakorško je tržasko, ki ima vzvisele tradicije clovekoljubija, more za trenutek vse to pozabiti, v ogledu veliki nevreči, a le s tem pogojem, da se zopet spomni na vse to, kadar minne žalostni čas.“

Istarske novice. — Volilni shodi v Istri, katera se sklicevali naši deželnni poslanci, so končali dne 21. t. m. s shodom v Smoljanih (v puljškem okraju) in v Dekanih (v koperskem okraju). Dne 15. t. m. je bil shod v Kastvu (voloski okraj), 16. pav. Baški (lošinski okraj). Shod v Kastvu sklicali so bivši deželnni poslanci Jenko, dr. Stanger in Mandič ter oba drž. poslance dr. Laginja in Spinetič. Vsi so poročali o svojem delovanju v načinostih okoli 600 volilcev, kateri so jimi izrekli svoje popolno zaupanje. — V Baški sta poročala o svojem delovanju prof. Spinetič in bivši poslanec Šeřiš. Edi so bili zbranih nad 1000 mož od vseh krajev Istrskega občine. Vodilni shod v Smoljanih poročilo v plese v prepovedanem času (do polnoči 1. nedelje velikonočne). Ne mislite, da bomo siepo vse kvalili, kar storijo „narod, citalnice“.

(Slučaj, kateri ima ta gospod dopisnik v mislih, se je pripretil gotovo vsled nevednosti odbora o cerkevih časih, čes, da po Veliki noči je takoj dovoljen tudi ples. Urednik)

Gorička (maožka) podružnica družbe sv. Cirila in Metoda je imela v nedelje 21. t. m. ob 11. uri predpoludne v prostorih goričke Citalnice svoj letosnji občini zbor. Predsedoval je načelnik dr. A. Gregorčič, zapisoval pa tajnik prof. A. Santel. Najprej prečita tajnik odborove poročilo za dobo od lanskega občinskega zborna, to je od 17. junija 1894, do današnjega dne.

Poročilo omjenja, da je podružnica tudi v tej dobi posredovala med društvenim vodstvom in društvenimi; upravljal je društvene zavode na Goričkem ter posredovala v zadevi otroškega vrta v Podgori ter učnih in vzgojevalnih zavodov društva „Sloga“ v Gorici. O posameznih teh zavodih navedlo je poročilo kratke podatke, ki bi utegnili društvenike zanimati. Občeni zbor je vzel poročilo brez ugovora na znanje.

Društveni dežnaristar je na to prečital račune podružnike ter oskrbovanih vrtov za zgore navedeno dobo. Podružnica je imela dohodkov 196 gl. 16., stroškov 142 gl. 48 kr., v blagajni na dan občinskega zborna 53 gl. 68 kr. Otroški vrtec v Ločniku je imel dohodkov 512 gl. 79 kr., stroškov 435 gl. 50 kr., v blagajni 77 gl. 29 kr.; oni v Pevni dohodkov 703 gl. 73½ kr., stroškov 613 gl. 91 kr., v blagajni 89 gl. 82½ kr. Demarničar je računo vsestranskega pojasmil; potem jih je občeni zbor potrdil soglasno. Proračuni so sestavljeni na podlagi društvenih pravil, možribnih pogodb in dosedanjih uspehov.

Društvenik B. Poniž predlaga, naj se naprosi društveno vodstvo v Ljubljani, da bi hotel pomoziti stevila otroških vrtov v Gorici, kjer je prenovega slovenskih otrok, ki živo potrebujejo take zavode. Načelnik razloži, kako se je ustanovil otroški vrt pod Kostanjevico, kako je bila rešena prosnja podgorške občine za drugi otroški vrt, in kako upanje je dal nedavno društveni demarničar glede nadaljnje podporu učniču zavodom na Goričkem. Na to se je sprejel omjenjeni predlog brez ugovora.

Sledila je volitev novega načelnista, ki je ostalo stavo v vseh svojih članilih. Izvoljeni so: načelnik dr. A. Gregorčič, tajnik prof. A. Santel, dežnaristar Val. Kancel, posestnik in učitelj v pokoju; namestniki: Andrej Gabršček, tiskar: Benedikt Poniž, učitelj; Anton Fon, posestnik in trgovec. Kot zastopnika podružnice pri glavnem skupščini sta izvoljena dr. Fr. Kos in Bened. Poniž.

S tem je bil dnevni red končan in predsednik zaključil občeni zbor ob 12½ popoldne.

— Katoliško bralno in pescsko društvo „Slovenska zvezda“ v Št. Petru priredi v nedelje 28. t. m. zabavni večer v dvorani g. Val. Černica. Začetek ob 5. uri popol. K obilni udeležbi uljudno vabi odhod.

— Vabilo k ponovni besedi, katero priredi „Tolminška Citalnica“ v dne 1. maja 1895. v prostorih g. Ivana Gabrščeka. Spored:

1. Pesen: A. Hajdrich: „Na boj“, poje možki zbor. 2. Deklamacija: S. Gregorčič: „Nevesta“. 3. Pesen: A. Nedved: „Na tujih lbeh“, poje dvoglasci ženski zbor s spremljevanjem septeta. 4. „Ena se mora o moži“. Veseloigriva v enem dejanju. 5. Pesen: II. Volarje: „Eno devole bom ljudi bil“, poje možki zbor. 6. Pesen: II. Volarje: „Gospodov dan“, poje mešani zbor. 7. „Eno uro doktor“. Burka v enem dejanju. 8. Pesen: H. Volarje: „Divje rožice“, poje dvoglasci ženski zbor s spremljevanjem septeta. 9. Prosta zabava. Začetek ob 8. uri večer. — Ustropina 20 kr. K mnogobrojni udeležbi vabi uljudno.

— Vabilo k ponovni besedi, katero priredi „Tolminška Citalnica“ v dne 1. maja 1895. v prostorih g. Ivana Gabrščeka. Spored:

1. Pesen: A. Hajdrich: „Na boj“, poje možki zbor. 2. Deklamacija: S. Gregorčič: „Nevesta“. 3. Pesen: A. Nedved: „Na tujih lbeh“, poje dvoglasci ženski zbor s spremljevanjem septeta. 4. „Ena se mora o moži“. Veseloigriva v enem dejanju. 5. Pesen: II. Volarje: „Eno devole bom ljudi bil“, poje možki zbor. 6. Pesen: II. Volarje: „Gospodov dan“, poje mešani zbor. 7. „Eno uro doktor“. Burka v enem dejanju. 8. Pesen: H. Volarje: „Divje rožice“, poje dvoglasci ženski zbor s spremljevanjem septeta. 9. Prosta zabava. Začetek ob 8. uri večer. — Ustropina 20 kr. K mnogobrojni udeležbi vabi uljudno.

Citralni odbor. — Iz Brd: Posvetovalnega shoda za ustanovitev vinarskega društva za Brda se je udeležilo čez 200 oseb. Međ drugim odobravalo delovanje Spinetiča in Laginja v Poreču in na Dunaju reki: „To so može, ki so v malo lelah več koristili našemu ljudstvu, kakor naša italijanska gospoda v 30 letih.“ Torej resnica prodira na dan!

— Voloski občinski zastop se je konstituiral dne 25. t. m. izvolivši si županom rodoljuba dra. Andreja Stangera.

— V voloskem političnem okraju v Hrisci na davorščini soli razpisano je mesto učitelje s slovenskim učnim jezikom. Prošnje je posiljati okr. sol. svetu v Volosko do 5 maja.

Ovaduštro je jedino orodje nasprotnikov. — „Il Piccolo della sera“ z dne 23. t. m. prinaša dopis o volilnem shodu v Dekanih. V tem dopisu imenoma navaja nekatere naše profesorje iz koperskega učiteljskega, ki so se shoda udeležili; zraven ovaja tudi dijake iz iste šole ter častito našo duhovščino. Proti potesorjem in dijakom kliče na pomoč šolsko oblast, proti duhovkam pa cerkevno. Torej po mnemu naših nasprotnikov, kupovali naše ljudi in trgovali z glasovi je dovoljeno, jednostavno udeležiti se kaksnega zborna pa ne. Taka je ciputsko nesramnost. Komentar glasi:

Društvene vesti.

— V „Gorički Citalnici“ priredi poseben veseljeni odsek velik koncert v nedeljo teden v isti namen. Ponavljala se bo spevoga „S neguljčica“; vrhu tege bodo se druge nove ločke. Z ozirom na blagi način na splošno željo, da bi se „S neguljčica“ ponavljala, nadejam se obilnega uspeha. Spored pričevanje prihodnjice.

— Slovenski citalniški odbor i so ujedno naprošeni, da bi vsaj v prepovedanem času sklicovali naši deželniki, da se ne počne s tem pogojem, da se zopet spomni na vse to, kadar minne žalostni čas.

Istarske novice. — Volilni shodi v Istri, katera se sklicevali naši deželnni poslanci, so končali dne 21. t. m. s shodom v Smoljanih (v puljškem okraju) in v Dekanih (v koperskem okraju). Dne 15. t. m. je bil shod v Kastvu (voloski okraj), 16. pav. Baški (lošinski okraj). Shod v Kastvu sklicali so bivši deželnni poslanci Jenko, dr. Stanger in Mandič ter oba drž. poslance dr. Laginja in Spinetič.

(Slučaj, kateri ima ta gospod dopisnik v mislih, se je pripretil gotovo vsled nevednosti odbora o cerkevih časih, čes, da po Veliki noči je takoj dovoljen tudi ples. Urednik)

— Slovenski citalniški odbor i so ujedno naprošeni, da bi vsaj v prepovedanem času sklicovali naši deželniki, da se ne počne s tem pogojem, da se zopet spomni na vse to, kadar minne žalostni čas.

Tražaska posojilnica in hranilnica (registrovana združuga z omejenim poročivom) izdala je poročilo in računski sklep za svoje III. upravno leto (1894). Iz poročila se razvidi, da je imel ta narodni dežnarstveni zavod tekmo 1893. leta 204.208 gld. 86 kr. denarnega prometa. Članov ima „Tr. pos. in hran.“ 338, ki imajo deležev za 10.190 gld. Hranilnih ulog za 61.740 gld. 56 kr. dne 31. dec. 1893. bilo jih je za 27.967 gld. 04 kr., in to vsekakor svedoči o tako lepen razvijanju zavoda. Posojil je izdal zavod tekmo leta 1894. za 46.295 gld. 76 kr. čisti dobitek znaša 1121 gld. 76 kr.

Razgled po svetu.

Z Dunaja poročajo, da namerava načineno ministerstvo uvesti s prihodnjim šolskim letom na štajerskih srednjih solah obvezno učenje ob teh deželnih jezikov.

Zaplenjeni časopisi. — Pravosodni minister je naredil državnim pravništvom, naj skusajo kolikor mogoče natanceno dogmati, koliko iztisov kakega zaplenjenega časopisa se je raz

Kažipot. — O tej knjigi iz naše tiskarnje je objavil "Slov. Narod" od ponedeljka zelo laskavo oceno. Med drugimi piše: Ze lani smo z veseljem pozdravili prvi letnik te zelo skrbno sestavljene knjige, ki je velike praktiske vrednosti. Nenavorno, katerih podatkov za navadno življenje bi mogli še pogresati v tej knjigi. Statistik je tu zelo natančna; tu je povedano, koliko ljudi je v celi deželi, po okrajih, občini, vasih, seliščih; razdeljeni so celo po veri in narodnosti. Pri občinah je dodano površe. Polit. okraji so razdeljeni v sodne okraje, ti pa v zopanju, in te zopet v davene občine, pri teh pa so nasteli vsi tudi najmanjši kraji z dodanim številom duš. Pri cerkevni upravi so naštete vse cerkve in kaple po dekanijih in župnjah; število duš v cerkevni občini; zadnja pošta; oddaljenosti; patronati, duhovsko osebje z dodano letnico rojstva in posvečenja in rojstnih krajem; ni duhovnika ali redovnika, da ga ne dobimo v knjizi. Jednako natančno je vse šolstvo; kar nam je rebra vedeti o solah, vse dobimo v tej knjigi. Pri posameznih županjah pa so dodana imena županov, podžupanov, staršin, tajnikov, slug. Dalje trgovci, obrtniki, kremljari. — Vsi državni in drugi uradi, Skratka: vse je tu razvrščeno in lepem redu. Hvalejmo sinu izdajatelju, da je za letos sprejet v "Kažipot" vsej stiri kranjske polit. okraje (postojanski, logaški, kranjski in radovljski), dasi lotos se ni vse natančno, kar se tice županških in raznih uradov (drugo je vse natančno). Upamo, da izdajatelj bo nadaljeval svoje delo tudi na ostali del naše vojvodine, — ako ga bodo nasi rojaki podpirali. Cena je v primeri z jednakinim podjetji vecjih narodov zelo nizka, kojti gradivo je silno bogato nakopičeno. "Kažipot" je velike važnosti za vsakogar, ki ima zvezce z deželom, ker notri dobri vse mogoče podatke, katere utegne potrebovati. — Zato toplo priporočamo to knjigo. Delo je bilo ogromno, a naša dolžnost hodi, da izdajatelj poleg tega truda ne bo trpel še gnotne skode".

Opozorjam na obseg te knjige v današnji prilogi. Kdor ga pregleda in le kritikajo rabi take podatke, si "Kažipot" gotovo rad kupi. Cena 1 gld. 30 kr. s poštnino vred ni velika.

Raspis častnih nagrad. Slovenska Matica v Ljubljani razpisuje po določilih Jurčič-Tomičičeve ustanove dve častni nagradi po 200 gld. za izvirni slovenski poviši, odnosno dve častni nagradi po 100 gld. za dve manjši izvirni poviši, niti daljši epicni pesmi. Dotični spisi morajo po obliki in vsebinu zadoščati umetniškim zakonom "Sl. M." posebe. Pisatelji, katerim se prisodi nagrada, dobijo za svoje spise poleg tega obično plačo za vsako tiskovno polo. Rokopise je treba poslati (brez pisateljevega imena) do 1. sept. t. l. odobru "Sl. M.". Ime je treba pridržati rokopisu v posebnem započačenem listiku z določenim gesлом.

Slovenski citrar. — Podjetni rodužbeni knjigotrdec g. L. Schwentner v Brežicah na Štajerskem je začel izdajati pod tem naslovom slovenske skladbe za cire. Doslej sta izšle že dve skladbi; prva stane 40 kr., druga pa 45 kr. V obeh so lepo prirejene slovenske narodne pesmi, kakor: "Prementane cire", "V nedeljo jutro", "Pobič sem star še le 18 let" itd. — Gospod začenja naznanja:

Slovenski citrar bode izhajal v ne-določenih obrokih ter prinašal izvirne skladbe, slovenske (in sploh slovenske) pesmi in prevore (transkripcije) drugih kompozicij, prirejene za cire. Oziral se bode pa le bolj na slovensko glasbo.

Ko je izšel "Venec slov. pesnij", za katerega so se slovenski citrari toliko zanimali, da se je moral oskrbeli drugi natis, prejel sem tudi od vseh krajev obilno vprašanje: inam li v zalogi se drugih slovenskih pesmi, prirejenih za cire. To me je napotilo, da sem se lotil izdajati "Slov. citraru", ki bode sčasoma postal nekaka glasbena knjižnica za citrare.

V kratkem izide tudi 1. zvezek obširne dela:

"Poduk v igranju na citrah", na podlagi slovenskih in drugih slovenskih naprov, sestavljal Fr. Sal. Koželjski. Prav na to delo usojam si že zdaj opozoriti slovenske citrare, začetnike in spretne igralce, ki se bodo odsekaj lahko ravnali po slovenski podučni knjigi.

V Brežicah, meseca aprila 1895.

L. Schwentner, izdajatelj. Priporočamo slovenski citrare, naj si oskrbel te skladbe, kajti v neodpustljiv naroden greh bi moral steti, da bi se razlegali iz citer le glasovi nemških in sploh tujih pesmij, ko imamo tudi svojih na razpolago.

Ako bodo vsi naši citrari kupovali te skladbe, bo stevilo hitro rastlo, da polagoma lahko povsem prizememo tuje blago iz slovenskih hiš.

Hrvatsko narodno gledališče v tuji. Kakor poročajo dunajske "Fremdenblatt" iz Zagreba, namerava intendant narodnega gledališča v Zagrebu, g. dr. Stjepan pl. Miličić, ki je v pravem pomenu besede reformator gledališča, uprizoriti veliko tourneje v raznih mestih. Dajale bi se v mesecih juniju in juliju pod osobnim vodstvom intendant hrvatske predstave na Dunaju, v Pragi, v Piznu in v Brnu.

Verfälschte schwarze Seide. Man verbrenne ein Musterchen des Stoffes, von dem man kaufen will, und die etwaige Verfälschung tritt sofort zu Tage: Aechte, rein gefärbte Seide kräuselt sofort zusammen, verlöscht bald und hinterlässt wenig Asche von ganz hellbrauner Farbe. — Verfälschte Seide, die leicht speckig wird und bricht, brennt langsam fort, (namentlich glimmen die Schüsselchen weiter wenn sehr mit Farbstoff erschwert), und hinterlässt eine dunkelbraune Asche, die sich im Gegensatz zur echten Seide nicht kräuselt, sondern krümmt. Zerdrückt man die Asche der echten Seide, so zerstäubt sie, die der verfälschten nicht. Die Seiden-Fabrik G. Henneberg [k. u. k. Hofliefer]. Zürich versendet gern Muster von ihren echten Seidenstoffen an Jedermann und liefert einzelne Roben und ganze Stücke porto und brieffrei in die Wohnung.

Zahvala.

Fospisani redbini izrekate iz dnja žalostnih in potnih sre svojo najtoplejšo zahvalo vsem svojim ljubim srodnikom, znanem in prijateljem, ki so premili dn. 23. t. m. k večnemu počitku našo srčno ljubljeno mater.

Frančiško Kerševani ali ki se nam na kakoršenkoli način izrazili svoje prijazno sočutje, kar nam je bilo v veliko tolažo v trenotnih najglobokejših žalosti.

V DORNBERGU, 25. aprila 1895.

Rodbini
Kerševani in Druževka
v Dornbergu v Gorici.

"Goriška ljudska posojilnica"
registrirana društvo z smrtno zavezno.

Naznanilo.

Pri skupni seji ravnateljstva in nadzorstva dn. 16. t. m. se je določilo v zmislu §. 31. dr. pr. takole:

1. ustupnine se bodo plačevali tudi zapesti po 50 kr. od prvih starih deločev;
2. obresti posojilom na menice po 6%;
3. obresti posojilom na uknjižbo po 5 1/2 %.

4. uradni stroški se računajo pri menicah takoj, da znašajo 1/2 %, pri uknjižbah pa ti stroški odpadejo.
5. hranične uloge se obrestujejo po 4 1/2 %.

V GORICI, 16. aprila 1895.

Ravnateljstvo.

Št. 10.656

Razglas.

Za delavce: težake, tesarje in zidarje ter voznike z preženimi vozovi je v Ljubljani obilo trajnega zaslužka.

Zato se pozivljo, da pridejo semkaj in se oglaša pri poštipisanem magistratu.

Magistrat deželnega stolnega mesta

LJUBLJANA, dne 22. aprila 1895.

Zupan:
Grassetti.

Za vsako faro, za vsako postno uradni okraj in za vsako okolico, kjer koli je ljudska sol, se razumna, splošvana in krepostna oseba kot

opravnik in posrednik proti vrednem postranskem zaslužku od nekega avstrijskega finančnega zavoda prve vrste nastavlja. Punudite pod "111.835" Gradeč poste restant.

Vse razbite reči,

kakor n. pr.:
stekleno blago, porcelan, lesene reči itd.

Isti

PISS - Staufer-Kitt
Steklenice pô 20 in 30 nô. pri trgovcu s steklom

Jos. Sturli, Gorica

Za izdelek močne in zdrave domače pijače

potrebne snovi pošilja brez sladkorja za dva goldinarja, kar povsem zadošča za 150 litrov. Iekarna Hartmann

Steckborn Kostanz

(Švica) (Baden.) Izrečno svarino pred ponarejemi izdelki.

Spricala gratis in franko na razpolago. Prodaja povsed dovoljena. — Velezaloga za Avstrijo: Iekarna C. Brady Kromeriz (Moravske).

SARG-OV zdravst. preskušen (Spricvalo: Dunaj 3. jul. 1887.)

krat prekušeno in uspeh dokazano, zdravstveno priporočeno in cenno.

MILIJONOV Dobiva se poštol.

veliko prekušeno in uspeh dokazano, zdravstveno priporočeno in cenno.

kalodont SCHÖNHEIT DER ZAHNEN

kalodont SCHÖNHEIT DER ZAHNEN